

Előfizetési árak:
Postán küldve, vagy helyben házhoz hordva:
Egész évre . . . 6 frt — kr.
Félévre . . . 3 frt — kr.
Évnegyedre . . . 1 frt 50 kr.
Külsőeknek egész évre előfizetve 5 frt.
Az előfizetési pénzek bérmentesen a kiadóhivatalhoz s legelőszörűbben postai utalvánnyal küldendők.

SZOLNOK-DOBOKA.

TÁRSADALMI, KÖZGAZDÁSZATI ÉS SZÉPIRODALMI HETILAP.

Hirdetési díjak: Egy 30 négyzet-centiméter tért elfoglaló egyszeri hirdetés díja 50 kr, ezen fölül 60 négyzet-centiméterig 1 frt s így minden megkezdett 30 négyzet-centiméternyi tér többlet után 50 kr. számíttatik. Kedvezményül 4—10-szeri beiktatásnál 5%, 11 és többszöri beiktatásnál 10%-nyi díjengedés. Bélyegilleték minden beiktatásnál 30 kr. számíttatik.

Ismeretlen kézből jött ezikkeket nem közlünk, s csak bérmentes leveleket fogadunk el. Kéziratok vissza nem adatnak.

Szerkesztőségi iroda és kiadóhivatal: Deés Kis-király-utca (Baló-ház)

„Szolnok-Dobokamegye” hivatalos közlönye.
s a megyei gazdasági egyesület

A lapot érdeklő mindennemű felszólamlások (reklamációk) vagy hirdetések a szerkesztőséghez intézendők.

Nyitlitteri cikkek garmond sora után 30 kr fizetendő. Hirdetéseket elfogad Mudrony és György hirdetési irodája a Hon szerkesztőségében, Budapest, Barátoktér 3. sz. Athenaeum I. emelet.

Megjelenik minden vasárnapon.

A nők gazdasági oktatása.

Nem mélyen elszomorító jelenség-e annyi műveltebb rendű, de csak a férj szerény fizetéséből élt családnál a haldokló apa ágya felett kezeit tördelő anya tehetlenségét s a felnőtt leányok kétségbeesését látni? A paraszt nők sorsa ilyenkor még boldogság ezekéhez képest. Ezek nem mehetnek szolgálni.

Mennyi keserű könyű, hány elbukott élet lenne megmentve, ha e leányok anyja jól értene a mezei gazdasághoz. A verőfényes mező mindig oly hívogatólag int; annyi többnyire mégis marad a legegyszerűbb tisztviselő után is, — legalább nyugdíj alakjában, — a mennyi falun egy kis ház, egy kert, és pár hold föld kibérlésére szükséges. Ha az anya értene a gazdálkodáshoz, nem gyötrené most őket a durvább vagy finomabb kiadásu szolgaság gondolata; — de így csak reszkirozni a meglevő pár forintot is: annyit tenne, mint a legvégső nyomornak tenni ki magukat.

Választják tehát, — bár kellelten — a szokott utat; nevelőnő, tanítónő, s társalkodónőül ajánlkozgatnak — négyszer annyian, mint a mennyire szükség van; holott a mező minden új munkást szívesen fogadna, s bár szerény, de tisztességes és független életet biztosítana.

Az amerikaiak e részben is megelőztek bennünket, — ott társulatok léteznek, melyek a városi lakosság azon feleslegét, mely nem talál ott könnyen foglalkozást, a

vidéken gazdaságoknál helyezik el, hogy ezeknek olcsó munkást, az illetőknek pedig becsületes megélhetési módot adjanak.

Nálunk sem ez, sem egy józan iskola-rendszer nem áll rendelkezésére a gyámol nélkül maradt nőknek. Pedig mily hasznos tagjává lehetnének mindezek a társadalomnak. A nők természetszerű szenvedélye a kertészkedés. Kellő előkészítéssel ki tudja, mit vihetnének ki az ilyenek, ha egy kis darabka földről kellene megélniök. A csemege és gyümölcstermelés terén még nincs amerikai versenytársunk.

E mellett a nő testi fejlődésére is jobban hat a szabad mező, mint a nagy városok apró szobái; egy egészséges generáció létre jötte függ attól, hogy mi a nő foglalkozása.

És leányiskoláink ma legtöbbnyire mégis csak arra törekednek, hogy oly pályákra készítsék elő a nőket, melyeket azok legnagyobb része soha nem ér el, vagy ha elér, nincs köszönet benne.

Ma leánynevelő intézeteink vagy csak kényelemben élő nagy urak nőket, vagy pedig beteges lelkű nevelőnőket képeznek; s a polgárleánynak csak e kettő közt lehet választani. Pedig mibe kerülne a nőnevelésre fordított mai intézeteket úgy alkalmazni, hogy leányaink inkább a háztartás minden ágában képeztesse ki elméletileg és gyakorlatilag, hogysem a csaknem minden alap nélküli német- vagy francia nyelv tördelésében, vagy pedig a zongora fülsértő játszásban producálják magukat.

Az 1877-ben megnyitott stubersheimi

„Nőképző intézet”-ben minden növendék maga vezeti egy hétig a konyhát, s ugyanaddig a mosó szobát, s rokonai szakadt ruháit foltozni tartozik.

A kiknek pedig kedvük van hozzá, az intézet számára való zöldség és gyümölcs-termelési kertben, s a házi állatok tenyésztésében is oktathatók volnának. Sok leány több hasznát venné ennek, mint „A dráma története” tanulmányozásának.

A célra nézve aligha mindnyájan egyet nem értünk, a kérdés csak a miként, s a kezdet körül forog.

Mindenek előtt szigorúan ügyelni, illetőleg az oktatásiügyi miniszter urnak intézkedni kellene arra nézve, hogy a népoktatási törvényben papíron már meglevő gazdasági oktatása a felsőbb elemi és polgári iskolába járó leánykáknak valóban fogantatható is legyen kellő tanerő, és helyiség által.

Egy háladatos tér ez, mely hatalmunkban van; kormány és egyesek, előjáróságok és testületek felelhetlen szolgálatot tehetnek e téren a közös hazának.

Ha ennyit sem tehetünk meg, akkor nincs jogunk a sors ellen panaszkodni.

(M. F.)

A közig. bizottság ülésterméből.

Deés, 1880. okt. 8.

(Vége.)

Weisel Antal a posta- és táviratigazgató helyettese kezdi meg referációját. Hosszasabb discussióra ad alkalmat a táviratigazgató azon átirata, melyet hivatkozással a közig. bizottságtatását kérte, mit megnyervén Lembergbe vonult. Lengyelország fölkelése folytán 1830. nov. 29-én, B. Varsóba sietett, hol följáránlván szolgálatait, egy lovasüteg őrnagyává neveztetett ki. Nehány szerencsés ütközet után alezredessé. Varsó eleste után a lengyel hadsereg egy részével porosz területre lépett s egy ideig Németországban a lengyel emigráció élén állván, innen végre 1832-ben párisba menekült. Utazásokat tett, mindenütt a politikai és hadi életet tanulmányozván.

Az 1848-iki márcziusi napokban B. Franciaországból Lembergbe sietett; ugyanez év okt. 14-én Bécsben a nemzetőrség főparancsnokánál Messenhausernél jelenté magát, ki még azon nap falragaszokban hirdeté a bécsi népnek, hogy a stratégiai dolgok vezetésében a híres B. tábornok állandó oldalán. Bécsben a védelmi rendszabályok csak B. hozzájárulása mellett eszközöltettek. A város feladását minden módon halogatni igyekezett, hogy ez alatt a magyar hadsereg minél inkább rendezhesse magát és közelíthessen. Okt. 25-én estve B. a város heves bombáztatása alatt 1500 nemzetőrrel kitört, hogy megtámadja a császári sereg ott levő egy részét, e vállalat azonban rosszul végződött, mert a mint a práterben az előcsapatot puskatűzzel fogadták, a tűzben még soha nem volt mozgó nemzetőrség nagyobb része futásnak eredt és elhagyta fegyvereit. 26-án a császári hadsereg több oldalról támadta meg a fővárost, több épület a lángok martalékává lett azonban B. erélyes intézkedései folytán sikerült a tüzet eloltani. A valódi nagy ostrom 28-án következett be, midőn a császári sereg erősen kezdett tüzelni és B. is két golyó által megsebe-

A „SZOLNOK-DOBOKA” TÁRCAJA.

BEM SZOBRA ELŐTT.

(M.-Vásárhely, 1880. okt. 17.)

Még a nap is ünnepelt az égen,
Hogy közöttünk megjelent a vén Bem;
Ragyogó köntösét ölté fel egyszerre
S forró csókot hintett magyarra, lengyelre.

S mintha az ércszobor, ott a kőalapon
Megszólalna, ugy cseng: „Előre, magyarom!”
S hogy a mozsár dördül, mintha hina harezra:
Bem hős honvédek kigyúl sápadt arca.

Im ott a vén zászló,*) mit golyó megtépett,
Elhozták magokkal, mint szentelt emléket...
S hoztak koszorút, mely könyeiktől ragyog
A „kis” Bemnek, kinél egyik sem volt nagyobb.

Nézd, ott áll Bem, Erdély megmentője
Mintha intne, szólna: „Előre, előre!”
Egy nagy eszme ragyog e hideg ércszobron:
„Magyar inkább meghal, hogysem lánczot hordjon!”

Nemes Ödön.

*) Az eredeti egyenruhában megjelent 13 debreczeni honvéd lobogója.

BEM JÓZSEF altábornagy, született Tarnovban Galiciában 1795-ben, előkelő nemes családból. Atyja a krakói egyetemen képezte, hol különösen a mennyiségtani tudományokban tüntette ki magát; 1809-ben a varsói katonai intézetbe lépett, hol elvégezvén tanulmányait, a lovas tűzértség sorába állt. Az 1812-iki háboruban B. mint hadnagy vett részt. A lengyel hadsereg új szervezésekor Konstantin nagyherceg alatt (1815.) B. az első lovas ütegbe osztatott, 1819-ben századosi rangot nyert s a varsói tűzériskola tanítójává neveztetett ki, azon körülmény miatt, hogy lengyel hazafiságát minden alkalommal kitüntette és a lengyel hadsereg elorozosítását erélyesen ellenzé, 1820 óta folyton üldöztetett, háromszor haditörvényszék elé állítatott és három ízben börtönbe vettetett. 1825-ben elhunván Sándor császár, B. fölhasználva a varsói udvar zavarát, a hadseregtől való elbocsát-

nak mult üléséből hozzámenesztett megkeresésére ide intéz, azon felviágosítást nyujtván, hogy gróf Bethlen panassza folytán vizsgálatot indított meg az iránt, hogy a birtokosok földi szélén levő akáczfákat a távirdahivatali közegek nyesették-e le, és kiderült, miszerint a legalyazást a birtokosok gazdasági közegei teljesítették.

Gr. Bethlen Pál megjegyzi, hogy nem alaptalan az igazgatóság ezen jelentése, mert az utóbbi időben csakugyan a gazdasághoz tartozó emberek vágták le a fákat, csaklogy a távirdahivatali közegek rendelkezésére, kik különben ezelőtt önmagok teljesíték önkényesen e károsító műveletet. Indítványoztatik, miszerint hivassék föl az igazgatóság a jövőben a törvények és szabályoknak szigoruan való szemelött tartására és az önkényes eljárástól való óvakodásra, jogában állván szükség esetén az illető közig. tisztviselők közbenjárását e célra igénybe venni. — Ez el is fogadtatik.

Tárgyalás alá vétetik a kir. ügyész azon kérése, miszerint a czegei póstahivatal utasítások, hogy a jövőben hivatalos levelet díjmentesen szolgáltatson ki s ne járjon el, mint azt a szt.-gotthárdi előjárósággal tevő, hogy hivatalos levélért 10 krt vett föl. Hosszabb megbeszélgetés után határoztatik, hogy tekintettel a szóban forgó levélnek csupán azon megjelölése „Hivatalból“ nem volt elégséges, hanem az a fenálló szabályok értelmében még azon záradékkal lett volna ellátandó „igazságszolgáltatási ügyben portómentes.“ Ezen záradék hiánya miatt a czegei postahivatal jogosan terhelte meg a kérdéses levelet a 10 krnyi viteldijjal, a levelet azonban címzett előjáróságnak díjmentesen kellett volna kiszolgáltatnia, a borítékot pedig a postaigazgatósághoz fölterjesztie, mely a 10 kr. viteldijt az elküldő ügyészségtől behajtotta volna. (Jó lesz ha a községi előjárók — saját érdekükben — ezen enun-ciatiót tudomásul veszik.)

Mindazon által a nagyszebeni postaigazgatóság fölkeretik, miszerint jelen esetben a 10 kr portót kivételesen a szt.-gotthárdi előjáróságnak visszafizetni sziveskedjék, mert be van igazolva, hogy az illető hivatalos levél valóban oly ügyet tartalmazott, melyre a portómentesség kiterjed. E tárgy megvitatásában szóban hozatik azon körülmény, hogy a postahivatal nem fogad el olyan pénzes levelet, melynek borítékán aláhuzások láthatók. Szabályosan jár el a posta, midőn ezeket visszautasítja, (mit a pénzeslevelet küldő közönség hiába való fáradozás kikerülése végett, észben tartson.) Még a borítékot teljesített összegezésnél is csak vékony vonásnak szabad lenni. —

sített. Daczára sebeinek, B. mégis kész lett volna az ezen ostrom alatt nagy részt szétszort mozgó őrsereg csekély maradványát tűzbe vezetni, azonban a községi tanács alkudozott a belváros átadása iránt és ekkor B. egyszerre eltűnt és midőn a császári sereg megszállta egész Bécs városát, nov. 1-én még ma is rejtélyes módon átszökött Magyarországra.

Bem Bécsből egyenesen Pozsonyba sietett, hol a Schwechat alól visszavonult magyar hadsereg állomásozott, s hol maga Kossuth is jelen lévén, tüstént értekeztek egymással az iránt, hogy B. a magyar hadsereg valamelyik osztályánál mint vezér működjek. Eleinte a magyarok nem igen biztak benne, miután Pesten saját honfitársai közül némeljek árulással vádolták őt, sőt egy fanatikus ifju lengyel pisztolyát süté rá s arczán megsebzé. B. igazolá magát, s ezután a honvédelmi bizottság által, mint tábornok Debreczenbe küldetett oly utasítással, hogy az ujoncz honvédszervezeteket rendezze, begyakorolja és azokkal igyekezzék Erdélyt visszafoglalni. B. gyorsan teljesíté föladatát, sőt rövid idő alatt valódi csodákat kezdett mivelní. — Deczember közepén 8000 gyakorlatlan emberrel és néhány ágyúval ment be Erdélybe, mely akkor nagybárra a sokkal számosabb császári hadsereg és ellenséges oláh csapatok által volt elfoglalva. Már decz. 19-én Deésnél csatát nyert, e várost elfoglalá, hol az érkező csapatok fölött karácsony előnapján szemlét tartva s meglepett ellenfelét üzve, karácsony ünnepén bevonnlt Kolozsvárra, hol rendkívüli lelkesedéssel fogadtatott. Innen Erdély felsőbb részei-

Ezt a szabályt pedig azért hozták, mert tapasztaltatott, hogy ügyes metszők a vastag vonalnál könnyen bevágásokat tettek a borítékon és az abban rejlő értéket saját zsebökbe szállították.

Ezután előkerül ugyancsak a postaigazgatóságnak egy értesítése, mely szerint intézkedett, hogy Deésen és Sz.-Ujvárott a levélgyűjtő szekrényekbe helyezett leveleket ezentul egy alkalmas börtáskában a levélhordó (és nem mint eddig, a tán megbizhatlan boltos-gyerek) szállítsa a postahivatalhoz. Tudomásul vétetik. A postaigazgatóság azt is tudatja, hogy a deési postahivatal utasította, miszerint egy alkalmasabb és minden tekintetben megfelelő helyiséget rendezzen be irodának, továbbá, hogy a beérkezett postaküldemények a lehető leghamarább kiadassanak és hogy a postahivatali helyiség d. e. 8—12-ig s d. u. 2—6-ig mindenkor nyitva tartassék. Be is jelentik, hogy a postamester Kászonyi Elek ur már eleget is tesz e rendelkezésnek és a jelenlegi posta helyiség mellé hivatalos szobává teszi az a mellett lévő szobát. Megragadjuk ezen alkalmat arra, hogy derék postamesterünknek az e sorok írójának közvetlen tapasztalata szerint a közönséggel szemben tanusított igen előzékeny és szives magatartásáért az elismerést kiszolgáltatassuk. Az eddigi hiányok bizonyára személyén kívül álló okok idézték elő.

V. Horváth Zsigmond tanfelügyelő több tanítói áthelyezésről tesz jelentést. — Szarvadi Pál kir. tanácsos-alispán a közvélemény megnyugtatósa végett felvilágosítást kér az iránt, hogy a tömeges áthelyezések miféle okokon alapszanak. A tanfelügyelő azon választ adja, hogy az a tanügy érdekében minden személyes ok mellőzésevel történik, mihez a főispán azon megjegyzést fűzi, hogy a miniszter az áthelyezéseknél függetlenül járhat el, mint a többi államhivatalnokoknál. Alispán a tanfelügyelő választ szivesen tudomásul veszi.

Lukácsy Sándor az általa szerkesztett „Nép Kertész“ című, és címében megmagyarázott irányu lapot kéri a községi előjárók figyelmébe ajánlani, mely kérésnek készséggel adatik hely. És mi is a magunk részéről a legforróbban ajánljuk a kitűnően szerkesztett gazdasági szaklapot minden egyesnek, de főleg gazdáink éber figyelmébe.

A tanfelügyelői havi jelentésből szives örömmel közöljük, hogy Bátki Mária k. a. a deési polg. iskola eddigi buzgó segédtanítója, miután a kiszabott vizsgálatot sikeresen megállotta, rendes polgári iskolai tanítónak léptetett elő.

Czirják János adófelügyelő helyettes be ment és egy-két győzelmes csata után Urbánt Bukovinába szorítá. Itt a székelyek seregestül tódultak B. zászlói alá. B. oly ügyes fordulatokat tett a hegyes-völgyes Erdélyben, hogy ellenségei sohasem tudták, hogy hol van, merre jár, mely oldalról vág eléjük vagy kerüli meg őket.

Nem engedi terünk egyenként felsorolni azon csatákat és azoknak változatos esélyeit, melyeknek diadalán Erdélyt hatalmába ejté. De különben is ezek e nagy korszakot átélteknek élénk emlékekben vannak, s napjainkban mint egy szent áhitattal hallgatja a serdülő kor a „névtelen hősök“ dicső csatáit, melyek a junius 17-én betört orosz sereg tulnyomó hadereje miatt, a legközebb küzdelmek után végre Dévánál a fegyverlerakással értek szomorú véget, s innen többed magával Törökországba menekült, hol az izlam vallásra tért és Murat pasa név alatt török szolgálatba lépett. 1850. februárban Aleppo jelöltetett ki neki tartozkodási helyül, hol még részt vett az arab lakosságnak a keresztények elleni fölkelésének elnyomásában. Itt 1850. decz. 10-én meghalt és a törökök részéről nagy pompával temettetett el.

És e nagy férfunak, ki hazánk függetlenségi harczaiban a dicsőség örök közsoruját érdemelte ki, a hálás nemzet a székelyföld központján M.-Vásárhelyt ércszobrot emele, melyet e folyó hó 17-én lepleztek le, s e nagy ünnepélyen nem csak a haza minden részéből, hanem a távol Viszula partjáról jött lengyel ifjak is koszorut hoztak, s e hazafias ünnepélyen megyénk s ennek két főbb városa Deés és Szamosujvár is képviselve vala.

számos előadmányai után havi jelentését olvassa, melyből hallottuk, hogy szeptemberben 50,816 ft 87 kr fiztetett be egyenes adóba és pedig 2661 frt 52 krral több, mint a mult év megfelelő szakában. De tekintve, hogy ebben az esztendőben az adófizetés 42,213 frt 51 krral kisebb a mult évinél, a f. évi III-ik évnegyedre eső adótartozásért igen számos községi előjáróság ellen a felelősség kimondatik.

Az alispán havi jelentése után közöljük, hogy a központban a mult hóban 1753 drb várt ellátásra, melyből 1539 intéztetett el. Bűneset előfordult a megye területén 3, kilágás 276, tüzeset 6.

Dr. Gajágó László megyei tisztí főorvos jelentései folyamán felszínre került, hogy a szolgabírák nem járnak el — kevés kivétellel — a községi bikák beszerzésére vonatkozó ügyben kellő ügybuzgalommal. A főispán határozott hangon kijelenti, hogy e tárgy körül tapasztalt hangulattal egy általán nines meglegedve, sőt zokon veszi, hogy az illető tisztviselők a helyett, hogy a jelzett ügynek kötelességszerűleg használnának, még szabályrendelet ellen cselekesznek annak ártalmára. Figyelmeztetjük azokat, kiket illet, hogy feladatukat szem elől ne téveszszék és jól meggondolják, hogy érdeklődésük hiánya mily kárt okoz megyénk állattenyésztésének, de sőt hogy ez kárt idézhet elő a mulasztók számára is.

Az egészségügyi időszaki jelentésből kiemeljük, hogy a mult hóban csekély számban előfordult köresek csak szörványosak, s így semmi nemű kór járványképen uralgóvá nem fejlődött. A ronesoló toroklobnak is csak igen gyér esetei észleltettek, a mennyiben e hó folytán előfordult betegek száma 5 volt s a melyből felgyógyult 3, meghalt 2. Tehát meglehetünk nyugodva e tekintetben, hogy e retteget okozó betegség nem öltött oly mérvet megyénkben, mint a minőt a tova szárnyaló hír reszkettető aggodást ébresztően gerjeszt.

Hasznos házi állatainknál járványilag egy kór sem uralgott. Megemlítendő azonban, hogy Kis-Jenő községében — Szőnyi Elek gazdaságában — két magyarhoni faj kanca és paripa takonykórban lévén, a megyei állatorvos közbejöttével leszuratott.

Ancza Péter árvaszéki elnök a többek között jelenti, hogy a vezetése alatt levő megyei árvaszéknél szeptemberben 1210 drb volt elintézendő, melyből 97 maradt csak hátralékban.

Végül Markus János megyei tisztügyész teszi meg előterjesztéseit. Hatáskörében kapott a hóban 107 drbot, melyek mind elintéztettek.

Több tárgy hiányából az ülés déli 2 óra után véget ér.

LEVELEZÉS.

BETHLEN, 1880. okt. 23.

Eddigi csendes társadalmi életünkben élénk mozgalom indult meg. Az élénkséget szokatlan, eddig nem látott és hallott dolgok még fokozzák. Mozgalom van. Sürgés, forgás, künn és benn, családoknál és egyeseknél szokatlan buzgalom. A lelkesedni tudó szép nem titkos sürgölődéssel készül valami nagyra, nemesre; törekszik egy általános jó, az emberszeretet érdekében, mely iránt ma már a trontól kezdve a legutolsó kunyhóig mindenki ihletve van. A lelkes honleány tesz, áldoz egy oly nemes ügyért, mely érdemes az elismerésre, pártolásra. Hol található üdvösebb emberbaráti intézmény, mint a nem rég létesített s minden mivelt államban elfogadott kereszt-egylet? Országosan működnek ennek érdekében mindenütt. E szép eszmétől lelkesült bethleni fiók-egyletünk, midőn ez ügy érdekében november 6-ra egy oly társas-estély megtartását határozta el, melyben gyönyört, élvezetet leljen a szemlélő, lelkesedjék a kebel. Az estély emelésére e három képlet lesz feltüntetve: a királyné udvarhölgyeivel; az élet korszakai; Jeane d Arce. E képletek fáradhatatlan közreműködő tagjai: Gr. Bethlen Vilma, Boér Ilona és Klára, Gr. Haller Róza, Katona Ilona, Boér Károlyné, Biró Gyuláné, Gr. Bethlen Pálné és Br. Bánffy Dezsőné egyletünk közkedvességű fáradhatlan elnöke. Hogy az öröm teljesebb le-

gyen, gondoskodva lesz kosárról is; tele lesz ez szerencsével, olyan mint a bőség szarúja, árasztja áldását a szerencsés vevőre. Örvendünk ha telt edénnyel jó szembe valaki, hát még akkor ha tudjuk, hogy ez szerencsével van teli. Veszünk belőle sokat, egy kis szerencse mindnyájunkra elég, jöjjön el a szerkesztő úr is vegyen belőle saját hasznáért, aztán megsugom, hogy Gr. Haller Róza, Katona Ilona. Szongott Pepi, Gr. Bethlen Olívia és Karolin, Csernátoni Ilona, Biró Gyuláné, Boér Ilona és Klára Fortuna istennő mindannyi szépei osztogatják a szerencsekosarat. Boldog vevő!

Ha több nem volna is, e fényes névkoszorú eléggé kezeskedik a sikerről. Bethlen mindég híres volt vendégszeretetéről, ez nem fogyott, hanem öregbült s ép azért várva-várjuk, tártkarokkal fogadva, óhajtuk jöttöket.

VEGYESEK.

— **A szamosvölgyi vasút igazgatósága** f. hó 25-én d. u. 3 órakor rendkívüli ülést tart.

— **Műkedvelőink** ismét egy nagyszabásu szindarab előadására készülnek. Ugyanis a Szt. Ferencz rendiek plebánia temploma disztzésére f. évi november 7-ére Hegedüs Istvánnak „**Bibor és Gyász**” czimű jeles történeti drámája tüzetett ki. A szerepek mind ismert jó erőknél vannak kiosztva, köztük van egy pár volt hírneves színész is, a próbák erélyel folynak s bizton számíthatuk rá, hogy az előadás, a kitűnő darab és a szent célhoz méltó leendő és közönségünk buzgó támogatása megfogja hozni e nemes törekvésnek a kiérdemelt anyagi sikert.

— **A „vörös-kereszt”** bethlen járási fiókegylete által Bethlenben jövő hó 6-án tartandó képlettel, szerencse-kosárral stb. egybekötött társas-estély igen látogatottnak és fényesnek ígérkezik. Jelképesítve e francia szó lesz: „courage”; és pedig első részében: „cour” (udvar) Bethlen Vilma grófnő, mint királynő, gróf Bethlen Aurélné, gr. Bethlen Karolina, gr. Bethlen Olivia, Katona Ilona, Boér Ilona, Hyé Adrienna, mint udvarhölgyek működnek közre; másik részben: „âge” (életkor) a gyermek leányt gr. Haller Róza, a fiatal leányt Katona Ilona, a fiatal asszonyt Hyé Adrienne, a nagyanyát Boér Károlyné személyesítik. Ez utóbbinak unokája lesz b. Bánfy Alice. Végül e szó teljes fogalmát: „courage” (bátorság) Biró Gyuláné jelképesíti. A szerencse-kosárnál, mint árusleányok közreműködnek: gr. Bethlen Karolina és Olivia, gr. Haller Róza, gr. Bethlen Aurélné, Katona Ilona, Boér Klára, Solár Marczelné, Biró Gyuláné, Csernátoni Ilona, Szongott Pepi. A meghívók a napokban mennek szét, s az általános érdeklődés, melyet e társas-estély fölkeltett, a jótékonyezélnak teljes sikert enged remélni.

— **A szüret nemcsak városunkban**, hanem a vidéken is kezdetét vette, sőt részben már le is folyt, mind milység, mind mennyiség tekintetében a múlt évünél silányabb, a mustnak vedre 80—100 kr.

— **Városunk főutcáján** átfolyó szajka patkja fölött építendő s járdával ellátott hid munkálatja folyamatban van, mely által nemcsak a közlekedés lesz kényelmesebb, hanem az utca vonala is kiegyenlítő szabályozást nyér.

— **A buza folytonos** keresletnek örvend, ára miként mondják a régi nagyvéka 2 frt 20—80 kr; a rozs 1 frt 80 kr; a zab 60—65 kr; a török-buza kereslet hiány miatt 80—100 kr. ingadozott.

— **A kolozsvári** gyümölcskiállításra idáig ezer faj alma s mintegy hétszáz faj körte jelentetett be.

— **A „Képes Családi Lapok”** múlt hó végén fejezte be második évfolyamát, s a harmadik évfolyamból a három első szám most jelent meg gazdag és érdekes tartalommal. Egy szám ára 15 krajczár.

— **A császár utja Sziléziában** folytatása volt a diadalmenetnek, melylyé az uralkodó utazása már magyar földön alakult. — **Sárospatakon** a Bem-szobor leleplezési ünnepélyére utazó lengyel ifjakat igen melegen fogadták. — **Lembergben** a lapok a múlt vasárnap mind megemlékeztek Bem tábornokról. — **Sándor** csár le-

mondását Szentpétervárt ismét sűrűn emlegetik. — **Jó gazdasszonyoknak** hasznos tudni, hogy Dömötör Lászlóné Budapesten árú csarnokot nyit. Ott tej, méz, tojás, friss és feldolgozott gyümölcs s egyéb élelmi szerek eladását közvetíti. Az árakat mindkét félre méltányosan szabja. — **A delegációk** megkezdtek Budapesten tanácskozásait. Az osztrák delegáció elnöke gróf Coronini, alelnöke herezeg Czartoryski; a magyar delegáció elnöke Tisza Lajos, alelnöke Haynald bibornok lett. — **A szerb kormány** számára a bécsi pénzverő intézetből fél millió frank szerb ezüst pénzt szállítottak el. — **Gladstone**, londoni tudósítások szerint aggasztóan kezd betegeskedni, idegrendszere van megtámadva és valószínű, hogy teendői egy részét másra ruházza. — **A rozsa-szüret** ez idén Ruméliában igen gazdag eredményt adott. Az olaj javát párisi illatszereszek vásárolják, a másodrendűt a bécsiek és németországiak. — **A kölni dóm** felszentelésének ünnepélye Vilmos császár és Augusztá császárné jelenlétében nagy fényvel ment végbe. — **A pécsi iparműkiállítás** élénk látogatásnak örvend. — **A szerb omladina**, hír szerint, újra megkezdé rendszeres üzemeltetést a képviselőválasztásoknál, nemzetiségi jelöltek mellett nagyban készül korteskedni; az izgatás fészke Nagy-Kikinda. — **Brassóban** a nemrég alakult magyar protestáns nőegylet két műkedvelői előadást rendezett, igen jó sikerrel, saját tökéje gyarapítására.

KÖZGAZDASZAT.

A dohány.

Miből áll ez a különös növény, mely annyi embert rabjává tett, s melynek diadalra vezető útja a századokon át változatos mozzanatokban oly gazdag?

A heidelbergi egyetem orvosi kara pályázatot hirdetett, s e fontos kérdést Posselt és Reimann 1828-ban szerencsésen meg is oldották.

A dohány főleg növényrostból áll, s gumit, légenytartalmu anyagokat, gyantát, növényi fehérnyét, nicotianint és nicotint tartalmaz. A nicotianin egy illó kámfornemű anyag, aromikus bódító szaggal, keserű ízzel, s a dohány aromáját és ízét határozza meg; a nicotin ellenben illó alkaloid s a legerősebb növényi mérgek egyike; neki tulajdonítható a narkotikus sőt nagyobb mennyiségekben mérges hatása.

A jó dohánynak 5 százalék nikotinnál többet tartalmaznia nem szabad. A legjobb havanna-dohány kitűnő illata mellett sem tartalmaz többet 2 százaléknál. Vannak azonban dohánynemek, melyek 8—9 százalék nicotint tartalmaznak.

A tiszta nicotinnal kísérleteket tettek, s kitűnt, hogy egy csepp egy közép nagyságú kutyát megöl. Egy németországi dohánygyárban egy fiatal 14 éves gyermek fogadásból egy kis pálinkás üveggel dohánylevelet ivott; a szerencsétlent néhány percz múlva a legborzasztóbb görcsök kínozták, a görcs elálltával egy-két percz múlva tökéletes laukadtság állott be, melyet nyomban a halál követett. Volt már arra is eset, hogy 17—18 pipa dohánynak folytonos egymásutánban történt szivása halált okozott.

Ártalmas-e a dohányzás? Hányan kérdezték már ezt, s még sem tudtak reá kielégítő választ kapni. Erősebb szervezetű emberek a mértékletes dohányzást minden káros következmény nélkül folytathatják; csak a tulságos élvezettől kell tartózkodniuk, mert a nicotin kis mértékben nem támadja ugyan meg a szervezetet, de nagyobb mértékben lassankint okvetlenül káros hatásúvá válik. — Dr. Pereira és Christison azt mondják, hogy a dohányzásnak nem lehet határozott rossz következményeket tulajdonítani. Dr. Prout ellenben más véleményben van. Szerinte a folytonos használat egy különös mérges anyagot teremt, melynek jelenléte az emberi szervezetben, sárgás aracszin s a vér setét vagy zöldes színben nyilvánul. Az erős dohányzás májbajt a szájrészekben pedig rákot idézhet elő. Utóbbit nem annyira a dohány közvetlen mérges hatása, mint inkább a forroság eredményezi, melynek az ajkak és a száj üreg ki van téve. Ettől a bajtól legegyszerűbben hosszú pipaszárok használata óvja meg

az embert, mert a hosszú száron át a dohányfüst sokat veszít égető melegéből.

Újabb időben állítják, hogy a dohány használata feltétlenül káros, s hogy eltompultságot, határozatlanságot, izgatottságot, a bátorság és tetterő lankadását, a nyeldekölő fuladását stb. idézi elő. A dohányzás modern ellenségei sem merik azoban állítani, hogy a mérsékelt élvezet romlást hozó lenne. Ott volt Newton, ki szintén szenvedélyesen dohányzott, s mint tudjuk 84 évet élt, a nélkül, hogy tetterőbben és munkakedvben hiányt szenvedett volna. Egy sziléziai ember ki tizennégy éves korában kezdett dohányozni hiteles adatok szerint 142 éves korában halt meg. Természetesen batorság volna állítani, hogy a magas életkor, melyet némely dohányzó elért, a dohány üdvös hatásának bizonyítéka; ezt bajos volna kimutatni, de annyit mégis csak bizonyít, hogy ha nem használ, mértékletesen élvezve nem is árt.

Erre nézve számos példát hozhatnánk fel, de úgy hiszem, hogy ez felesleges, mert a tisztelt olvasó fáradság nélkül önmaga is meggyőződhetett állításunk elfogadhatóságáról. Ne keressünk a messze távolban, ha közvetlen közelünkben is fellelhetjük azt, a mire szükségünk van.

Szép hazánk is egyike a legfőbb dohány, termelő és fogyasztó országoknak, s a férfiak nálunk is, ha nem is 8—10 éves korukban, de igenis átlag a 18—20. évtől kezdve már dohányoznak; eleintén gyengén, később erősebben, a nélkül, hogy ez által az országban a halandóság aránya ijesztő mérvet öltene. Menjünk vidékre vagy a nagyvárosba, s nézzünk körül, — látni fogjuk, hogy a dohányzás nem ölte még meg virágzó ifjuságunkat, s a tisztas galambfősz, de mindamellett testben és lélekben egyaránt ép és ifju öregek még nem oly ritkák nálunk, hogy ettől egyáltalán tartanunk kellene.

Ki-ki mi élvezetet talál a dohányzásban, önmaga érzi legjobban; szóval kifejezni az ilyen érzést nagyon bajos, bizonyítja ezt az is, hogy már számosan megkísérlett definicióját, a nélkül, hogy ez egészen sikerült volna nekik. Azt minden dohányzó érzi, hogy a dohányzás nem mindennapi élvezet, s hogy egy pipa dohány vagy szivar nagyon kellemes bufelejtő lehet.

Az európai államokban a dohány megadóztatásának négy neme divik. Angolországban a dohányt belföldön természetien egyáltalán nem szabad, s így a szükséges dohányt a külföld szolgáltatja. Az angol kincstár jövedelmei közt a dohányjövdelem, a bevitel megámolása folytán mint vámjövdelem szerepel. A behozott szivarok után az angol kormány font számra 2 frt 50 kr., a nyers dohány fontja után pedig 1 frt 75 kr. vámot szed. Ez a rendszer egyike a legjobbaknak, mert az állam legesekeélyebb költség nélkül óriási összeget vesz be.

Angliában a dohánybeviteli vám évenként 72 millió forintra rug. — Németországban a dohánytermesztés meg van engedve, de a külföldről bevitt dohány után vámot szednek, a belföldi dohányt pedig a földnek terjedelme s a termés mennyisége szerint adóztatják meg. Itt tehát a dohánykereskedés és gyártás az ország határain belül szabad és nemzetgazdasági tekintetben ez a leginkább elfogadható rendszer. — Oroszországban és az Egyesült Államokban a nyers belföldi dohányt, valamint a gyártmányt külön adóztatják. A gyártmányokra kivetett adót rendszeren bélyeg-papírosból veszik be, mert a dohány-árusoknak szivart és pipadohányt csak az adónivatalok által bélyegzett csomokban és szalagok közt szabad eladniok. — Austria, Magyarország, Olasz, Francia, és Spanyolországban a dohány egyedáruság divik, mely szerint dohányt csak az állam részére szabad természetien, s csak az államnak áll jogában gyártani.

HIVATALOS RÉSZ.

Szolnok-Dobokamegye közigazgatási bizottsága. 1857. sz. 1880.

Körrendelet

valamennyi szolgabírónak és a három város tanácsának!

Több eset alkalmából, alkalma volt a megye közigazgatási bizottságnak arról győződni meg, hogy a megye területén az 1876. évben a cseléd és gazda közötti viszony szabályozása tárgyában alkotott XII-ik törv.-cz. nem alkalmaztatik oly mérvben, mint azt a törvény határozott intézkedései, de mint annak szelleme is megkívánja.

Hogy a törvénynek nem kellő szigor mellett történt alkalmazása mily rendezetlen állapotot szült — azt e helyen felsorolni nem kívánjuk, valamint a törvény részletes tárgyalásába sem bocsátkozván csak is arra figyelmeztetjük a czímet, miszerint hatósága területén a hivatkozott törvényt mindenkiel szemben megtartani és megtartatni kötelességének ismerje.

Hogy pedig a kellő ellenőrzés a községi előjárókkal szemben is elérhető legyen, rendeljük,

miszerint 1881. év 1-ső napjától kezdve minden körjegyző keretjére nézve köteles a községekben tartózkodó minden féle névvel nevezendő eselőlédekről, a gazda vagy eselédje által bemutatott eselédkönyv alapján az ide mellékelt minta szerinti és kemény kötéssel ellátandó rovatos nyilvántartást vezetni, tartozik abba minden egyes változást, a gazda vagy megbízottja bejelentése

folytán beiktatni és ez által eseléd létszámot nyilvántartani.

A eselédtartó gazdák saját érdekük megóvása tekintetéből kötelesek lesznek eseléd-személyzetüket, valamint az azokban történt változásokat esetről-esetre a változást követő 8. nap alatt a község előjáróságának illetve a körjegyzőnek bejelenteni.

Ezen intézkedésünk közhirrre tételével a ezimet bizván meg, egyszersmind annak pontos végrehajtásáért első sorban felelőssé tesszük.

Kelt Szolnok-Dobokamegye közigazgatási bizottságának Deesen 1880. évi október hó 8-án tartott ülésében.

Br. Bánffy Dezső s. k.,
főispán.

H I R D E T É S E K.

Sz. 5523.—1880.

1—1

Árverezési hirdetmény.

Jelen szám alatt erdőkiadási ügyben 459 futra becsült ingóságok, jelesen:

Galgói Márton Gyorgyától egy fehérszőrű 5 éves felálló szarvú tehén, Márton Juontól egy fehérszőrű 5 éves sugár szarvu meddő tehén, Lár Indréjtől egy szürke szőrű 5 éves sugár szarvu üszőborjas tehén, Vimán Todortól egy szürke szőrű 3 éves sugár szarvu üsző-borju, Vimán Nyikulájtól egy fehér szőrű 4 éves rendes szarvu üsző-borjas tehén, Vimán Násztásziától egy fehér szőrű 7 éves sugár szarvu borjas tehén, Gir-da Kosztántól egy fehér szőrű 6 éves sugár szarvu kis-borjas tehén, egy szürke szőrű 7 éves sugár szarvu kis-borjas tehén és 9 db idei bárány folyó év november hó 2-án, esetleg ugyanazon hó 9-én d. e. 10 órakor

Deesen a barom-piaczon nyilvános árverezés útján elfognak adatni.

Miről venni szándékozók oly hozzáadással értesíttetnek, miszerint az 50 frt értéket meghaladó tárgyak az első árverés napján csakis a becsár $\frac{3}{4}$ részén, ellenben a második árverésen a legtöbbet ígérőnek azonnali készpénz fizetés mellett a becsár $\frac{3}{4}$ részén alól is eladatni fognak.

A járás szolgabirójától.

N.-Ilondán, 1880. okt. 10.

Berzenczei Miklós,
szolgabíró.

Sz. 6263.—1880.

1—1

Pályázati hirdetmény.

Ezennel közhirrre tételik, miszerint a nagy-ilondai járásba keblezett galgói kör-

jegyzői székhelylyel kapcsolatos Bl. Poján, Gosztilla és Falkusa községek körjegyzői állomása lemondás folytán üresedésbe jött, minek alapján ezen 400 frt fizetés és 60 frt általány javadalmakkal, valamint nyugdíjra való jogosultsággal egybekötött körjegyzői kör választás útján leendő betöltésére pályázat nyittatik.

Mi okból felhivatnak mindazok, kik ezen állomást elnyerai óhajtják, miszerint az 1871. évi XVIII. t. cz. értelmében felszerelt pályázati kérésöket folyó évi október hó 29-ig alólirtoz adják be.

A választás f. hó 30-án d. e. 9 órakor Galgó községében a körjegyzői irodán fog megtartatni.

A járás szolgabirójától.

N.-Ilonda, 1880. október 19-én.

Berzenczei Miklós,
szolgabíró.

Szám 9802.—1880.

1—3

Árverési hirdetmény.

Közhirrre tételik, hogy az alsó-hagy-mási birtokosság arányosított koresmárlási joga folyó évi november hó 23-án d. e. 10 órakor Cs.-Gorbón a szolgabírói irodában tartandó nyilvános árverésen három egymásután következő évre **haszonbérbe adatik.**

A koresmárlás jövő évi január 1-én kezdődik. A kikiáltási ár 400 frt, melynek 10%-ka bánatpénzül előre lefizetendő.

A részletesebb árverési föltételek alólirt irodájában megtekinthetők

Cs.-gorbói járás szolgabirója.

Cs.-Gorbó, 1880. október 16-án.

Vállya Ferencz, s. k.
szolgabíró.

Sz. 8559.—1880.

2—4

Pályázat.

Somkerék, Kócs, Magosmart és Virágosberek községek segéd-körjegyzői állomása lemondás folytán üresedésbe jövén — ezen állomásra évi 120 frt fizetés mellett Somkerék községében való lakással pályázat nyittatik.

Pályázni óhajtók felhivataak pályázatukat az 1871-ik év XVIII-ik t. cz. 74-ik §-ának megfelelő módon felszerelve folyó év november hó 10-ig alólirtoz benyújtani.

A választás november hó 11-én d. e. 10 órakor fog Somkereken megtartatni.

Szolnok-Dobokamegye bethleni járás szolgabirójától.

Bethlen, 1880. október hó 4-én.

Floth F. Adólf,
szolgabíró.

STERN MÓRICZ arany- és ezüst-műves

Deesen a főtéren, a nagy dohánytözsdével átellenben, felvállalja mindennemű arany- és ezüst ékszerek javítását a legnagyobb pontossággal és felette jutányos árban. Ugyanott kész gyűrűk, óralánczok, fülönfüggők és mindenféle ékszerek feltűnő olcsón kaphatók. — Továbbá becserél és megvesz ocska és törött arany- és ezüst nemüket illő árban.

1—1

CLAYTON és SHUTTLEWORTH Budapest.

A közelebbi időre ezennel ajánljuk dűsan felszerelt rakárunkat, malmok, szecskavagók, repázók, s egyéb gépek beszerzésére, s egyidejűleg bátrak vagyunk ez alkalmat felhasználva, a nagyérdemű gazdaközönséget arra figyelmeztetni, hogy folyó évi szeptember hó 19-től 22-ig **BÉKÉS-OSABÁN** megtartott gazdasági gépkiállítás és gépversonynél, gépeinknek használhatatlanul kitűnő szerkezete és szabatos munkája a bizottság által 7 darab ezüst-éremmel lett kitűntetve és pedig: az egyetlen nagy ezüst-éremmel szálíthható 4 fogatú tisztító szerkezet és szákoló készülékkel ellátott járgány **eséplőgépünk**; — a legnagyobb kitűntetés egy nagy ezüst-éremmel **V. R. S. I. jegű 3 vasú ekenk**; — az egyedül e czélra kitűzött ezüst-érmekkel pedig **könkoly választó gépeink** (Trienörök), — **szecskavagóink**, — **rögörőink**, — **repázók** stb. Gőzgépek a kiállításból egyáltalán ki voltak zárva.

CLAYTON és SHUTTLEWORTH,
Budapest, váczi-körut 80. sz.

3—8

SZAMOSVÖLGYI-VASÚT.

Pályázati hirdetmény!

A szamosvölgyi-vasútnál 1881. év tavaszán a forgalom beáltára, következő állomásokra pályázat nyittatik.

- 1 Titkár,
- 1 könyvvezető,
- 1 főpénztárnok,
- 1 anyagkezelő,
- 1 központi irnok,
- 1 forgalmi főnök,
- 1 " " ellenőr,
- 1 pályafentartási főnök (mérnök),

- 1 műszaki irnok,
- 1 központi hivatal szolgál,
- 3 állomási főnök,
- 3 " " feivigyázó,
- 3 mozdonyvezető,
- 2 vonatvezető egyuttal kezelő,
- 3 kalauz,
- 12 vonal és váltó őr.

A folyamodványok 1881. évi január hó 1-ig a szamosvölgyi vasút igazgatóságához betérjesztendők.

Deesen, 1880. október hó 18-án.

1—3

A „SZAMOSVÖLGYI-VASÚT“ igazgatósága.